

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра соціальної педагогіки

Силабус навчальної дисципліни

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Назва курсу	Теорія і методика викладання соціальної роботи
Веб-сайт для курсу	http://do1.luguniv.edu.ua/
Мета й завдання курсу	<p>Мета – сформувати професійні компетентності, які стосуються підготовки до викладацької діяльності у галузі соціальної роботи, засвоєння теорії і методики викладання соціальних дисциплін. Здобувачі отримують уявлення про принципи складання програми підготовки соціального працівника; робочої програми навчальної дисципліни, навчального плану, навчаються визначати зміст соціальної роботи й ефективні методи для її викладання, орієнтуватися у змісті й основних підходах до організації практики здобувачів у соціальних закладах тощо.</p> <p><i>Завдання курсу:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння теоретико-методологічних засад теорії і методики викладання соціальної роботи; - розуміння значення педагогічних технологій у сфері викладання дисциплін у галузі соціальної роботи - розкриття психологічних аспектів педагогічної діяльності й особистості викладача; - ознайомлення з конкретними методиками викладання соціальних дисциплін.
Тривалість курсу	<p>6 кредитів, 180 годин</p> <p>Лекції – 24 год. (денна форма навчання), 12 год. (заочна форма навчання)</p> <p>Практичні заняття – 24 год. (денна форма навчання), 12 год. (заочна форма навчання)</p> <p>Самостійна робота – 132 год. (денна форма навчання), 156 год. (заочна форма навчання)</p>
Результати навчання	<p>Вивчення курсу сприяє набуттю:</p> <p><i>Загальних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв’язання суспільно значущих проблем <p><i>Спеціальних компетентностей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв’язання комплексних проблем у дослідницько-інноваційній та науково-педагогічній діяльності • Здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері соціальної роботи. • Здатність до науково-педагогічної (викладацької) діяльності за фахом на основі володіння теорією і методикою викладання соціальної роботи, її навчально-методичного забезпечення.

	<p>Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами таких програмних результатів навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обирати та застосовувати інновації для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих проблем. • Застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у дослідницько-інноваційній та науково-педагогічній діяльності. • Будувати тлумачно-інтерпретаційні моделі для пояснення соціальних явищ і процесів, переосмислювати наявні та створювати нові знання та/або професійні практики у сфері соціальної роботи • Здійснювати науково-педагогічну (викладацьку) діяльність за фахом на основі володіння теорією і методикою викладання соціальної роботи, її навчально-методичного забезпечення.
<p>Теми</p>	<p>Тема 1. Теорія і методика викладання як навчальна дисципліна в системі цілісного освітнього процесу закладів вищої освіти. Характеристика компонентів цілісного освітнього процесу у закладах вищої освіти. Закономірності й особливості організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Значення теорії і методики викладання соціальної роботи для формування професійно-цінних компетентностей викладача.</p> <p>Тема 2. Методологічні основи процесу навчання і теорії соціальної роботи Філософські і психологічні основи процесу навчання. Сучасні уявлення щодо призначення теорій соціальної роботи. Базові (загальні) теорії – знання, які орієнтують. Специфічні теорії – знання для практики.</p> <p>Тема 3. Методичні принципи і підходи у теорії і методиці викладання соціальної роботи. Системно ціннісний, антропологічний, аксіологічний, контекстний, динамічний підходи у підготовці здобувачів вищої освіти. Структура навчальної дисципліни. Навчальний план. Робоча програма. Авторські освітні програми. Програма підготовки соціальних працівників.</p> <p>Тема 4. Педагогічні технології, методи і стилі навчання в теорії і методиці викладання соціальної роботи. Види і характеристика педагогічних технологій у теорії і методиці викладання соціальної роботи. Професійно-ознайомчі, інтерактивно-модульні, рефлексивно-управлінські технології. Словесні, наочні, практичні методи. Дидактичний метод. Метод творчих робіт. Стилi і рівні викладання. Структура лекції. Методика підготовки і проведення практичних занять. Дискусія як ефективний метод проведення семінару. Ділова гра. Види самостійної роботи. Тренінг. Аналіз ситуацій та інші методи.</p> <p>Тема 5. Конкретні методики викладання фахових дисциплін у підготовці соціальних працівників Викладання соціальної роботи: інтеграція теорії і практики. Методика проведення лекційних і практичних занять. Організація практики в соціальних службах. Технологічна спрямованість викладання основ соціальної роботи. Методики викладання програм додаткової освіти соціально-педагогічного спрямування. Забезпечення рівних можливостей для здобувачів вищої освіти з особливими потребами в умовах інтегрованого навчання. Тьюторський педагогічний супровід здобувачів вищої освіти з особливими потребами.</p> <p>Тема 6. Підвищення кваліфікації працівників соціальної сфери. Принципи андрагогіки. Компетентнісний підхід у підготовці соціальних працівників. Особливості навчання дорослих. Післядипломна освіта. Навчання основ соціальної роботи в організаціях третього сектора.</p>
<p>Орієнтація (на кого розрахований курс)</p>	<p>для третього освітньо-наукового рівня доктор філософії (PhD) спеціальності 231 Соціальна робота</p>
<p>Резюме</p>	<p>Караман Олена Леонідівна – директор навчально-наукового інституту</p>

викладача	педагогіки і психології, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки
Інформація для підтримання зв'язку з викладачем	Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти третього освітньо-наукового рівня доктор філософії (PhD) спеціальності 231 Соціальна робота можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри соціальної педагогіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: e-mail: karaman.olena.lnu@gmail.com
Попередня підготовка	Навчальні дисципліни „Філософія науки”, „Методологія наукових досліджень у галузі соціальної роботи” (рівень доктор філософії (PhD), Загальні та фахові знання, отримані на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти.
Як навчатися?	Вивчення курсу передбачає формування фахових компетентностей, які складають важливе підґрунтя професійної компетентності здобувачів третього освітньо-наукового рівня доктор філософії (PhD) спеціальності 231 Соціальна робота. Лекція передбачає взаємодію лектора зі здобувачами при розкритті системи уявлень щодо тих чи інших явищ, процесів, понять курсу, допомагає здобувачам осмислити проблему й дійти певного висновку, спонукає їх до цілеспрямованої практичної діяльності. Практичне заняття передбачає організацію викладачем детального розгляду здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань. Самостійна робота здійснюється як під час аудиторних, поза аудиторних занять, без участі викладача, так і під його безпосереднім керівництвом. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.
Навчальні матеріали	<p style="text-align: center;">Базові:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть К.: УДЦССМ, 2001. 344 с. • Бедная В. Б. Навчальна програма дисципліни “Теорія соціальної роботи” (для бакалаврів). К.: МАУП, 2005. 16 с. • Бойко А., Грига І., Іванова О., Семігіна Т. Методика викладання соціальної роботи та соціальної політики: посіб. для відкрит. навч. / Ред. І. Грига.К., 2003. • Вайнола Р.Х. Навчально-методичний комплекс для студентів магістратури спеціальності 8.040202 “Соціальна робота” з курсу навчальної дисципліни “Методика викладання соціальної роботи”. К.: АПСВ, 2008. 16 с. • Забродська Л. М., Бедная В. Б. Навчальна програма дисципліни “Методика викладання курсу „Соціальна робота”. К.: МАУП, 2004. 15 с. • Іванова І. Б., Тюптя Л. Т. Соціальна робота: методика викладання: навч.-метод. посіб. К., 2011. • Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навч. посіб. для студ. вищ.навч.закл. / Упор. С. Я. Харченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова, О. Л. Караман. Луганськ: Альма-матер, 2005. • Караман О.Л., Юрків Я. І. Використання платформи Moodle під час організації освітнього процесу зі студентами-військовослужбовцями у ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». <i>Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.</i> 2018. №1(315)

березень. С. 24-32.

- Караман О. Л. Освітні проблеми громадян у зоні проведення антитерористичної операції *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2015. №2 (291) квітень. Ч. 2. С. 218–225.
- Караман О. Л. Теоретичні засади підготовки соціального педагога у вищому навчальному закладі. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2016. № 1 (298). С. 189 – 197.
- Караман О. Л. Міжнародна й національна нормативно-правова база забезпечення якості вищої освіти. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка Педагогічні науки*. 2016. № 3 (300). С. 15 – 24.
- Клос Л. Значення «Методики викладання соціальної роботи» у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. *Вісник Львів. ун-ту. Серія педаг.* 2009. Вип. 25. Ч. 4. С. 201–208. URL: <http://surl.li/thxn>
- Козлова Г. М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с. URL: <http://surl.li/thou>
- Лекції з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / За ред. В. І. Лозової. 2-е вид., доп. і випр. Харків : «ОВС», 2010. 480 с.
- Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. Київ: Каравела, 2009.
- Лякішева А. В., Грицюк Л. К. Методика викладання навчальних дисциплін соціально-педагогічного напрямку студентам ВНЗ : навч.-метод. посіб. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 504 с.
- Майорова-Щеглова С. Н., Белова Н. И. О преподавании курса «Теория и практика социальной работы». *Социол. исслед.* 2009. № 8. С. 120–126.
- Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. К., 2000.
- Соціальна робота в Україні /За заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с
- Теслюк В. М., Лузан П. Г., Шовкун Л. М. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. К. : ДАККіМ, 2010. 244 с.
- Тюття Л. Т. Соціальна робота: методика викладання : навч.-метод. посіб. / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. К.: Університет «Україна», 2011. 340 с. URL: <http://surl.li/thrc>
- Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. 2-е вид., доп. К. : «Академвидав», 2014. 456 с.
- Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: навч. посіб. К.: Академвидав. 2011. 224 с.
- Anastas, J. (2010). *Teaching in Social Work: An Educators' Guide to Theory and Practice*. NEW YORK: Columbia University Press. doi:10.7312/anas11524
- Lynch, M. W. Bengtsson, A. R. & Hollertz, K. (2019). Applying a 'signature pedagogy' in the teaching of critical social work theory and practice. *Social Work Education. The International Journal*, **38** (3), 289-301 <https://doi.org/10.1080/02615479.2018.1498474>
- Ortiz-Hendricks, C., Finch, J. B., & Franks, C. L. (2005). *Learning to teach, teaching to learn: A guide for social work field education*. Alexandria, VA: CSWE Press.
- Papouli, E. (2014). Field Learning in Social Work Education: Implications for Educators and Instructors. *Field Educator*, 4.2. URL: https://www2.simmons.edu/ssw/fe/i/Papouli_Field_Learning.pdf

	<ul style="list-style-type: none"> • Sheppard R. (2020). Social work theory and methods: <i>The essentials</i>, <i>Aotearoa New Zealand Social Work</i>, 32 (1) https://doi.org/10.11157/anzswj-vol32iss1id712 <p style="text-align: center;">Додаткова навчальна література</p> <ul style="list-style-type: none"> • Багрій В. Н. Значення «теорії соціальної роботи» у професійній підготовці майбутніх соціальних працівників. <i>Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка</i>. Серія : Соціально-педагогічна. 2015. Вип. 25. С. 6–14. URL: http://surl.li/thyq • Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. К. : «Академвидав», 2011. 248 с. • Інтегрований курс соціальної теорії і практики: навч. посіб. / За ред. І. М. Богданової. Одеса: Пальміра, 2005. 538 с. • Караман О.Л., Курбатова А. С. Гуманистический аспект подготовки социальных педагогов. <i>Вестник Мининского университета</i>. 2015. № 4. URL: http://vestnik.mininuniver.ru/reader/search/gumanisticheskiy-aspekt-podgotovki-sotsialnykh-ped/ • Караман О. Л. Напрями і зміст діяльності університету в умовах гібридної війни на Сході України. <i>Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки</i>. 2016. № 6 (303). С. 221 – 231. • Караман О. Л., Савченко С. В. Трансформація системи вищої освіти в умовах інформаційного суспільства та зовнішніх викликів. <i>Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції</i> : зб. наук. праць / За заг. ред. ред. В. С. Курила, С. В. Савченка, О. Л. Караман. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 155 – 166. • Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: навч. посіб. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків: ОВСІ, 2002. 400 с. • Шанц В.А. Роль курсу “Організація діяльності соціальних служб” у практичній підготовці студентів. <i>Наукові праці</i>. 2008. Т. 84. Вип. 71. С. 117-121. • Яремчук С. С. Методика викладання соціології і соціогуманітарних дисциплін: навч. посіб.. друге вид., переробл. і доповн. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015. 296 с. URL: http://surl.li/thyd • Poulter, J. (2005). Integrating theory and practice: A new heuristic paradigm for social work practice. <i>Australian Social Work</i>, 58(2), 199-212. • Shernaaz Carelse, Glynnis Dykes (2013). Integration of theory and practice in social work: challenges and triumphs. <i>Social Work / Maatskaplike Werk</i>, 49(2), 165-182 https://doi.org/10.15270/49-2-62 <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua • Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи http://www.psyua.com.ua/ • Міністерство освіти і науки України https://mon.gov.ua/ua
Необхідне устаткування	Наявність мультимедійного обладнання, доступу до мережі Internet.
Спільні / індивідуальні види	Лекція (оглядова/тематична; лекція-бесіда, лекція-візуалізація) Практичні заняття (презентація / дискусія / повідомлення / виконання вправ та завдань/ самостійна робота з джерелами інформації)

навчальної діяльності			
Форми контролю	<p><i>Методи самоконтролю:</i> уміння самостійно оцінювати свої знання</p> <p><i>Поточний контроль</i> здійснюється за допомогою тестування; усного опитування; письмового контролю.</p> <p><i>Підсумковий контроль</i> – екзамен.</p> <p>Підсумковий контроль є сумою оцінок, отриманих здобувачем за виконання практичних завдань, контрольних модульних робіт, завдань для самостійної роботи. Максимальна оцінка становить 100 балів.</p>		
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду діяльності)	Вид діяльності	Критерії оцінювання	Бали
	Виконання практичних занять	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури.	0-60
	Виконання завдань для самостійної роботи	Всі завдання виконані вчасно, обґрунтовані, повні, вірні, з використанням основної та додаткової літератури, носять творчий характер. Представлені вчасно для перевірки викладачем.	0-20
	Контрольні модульні роботи	Представлено вірні й повні відповіді на тестові завдання модульного контролю	0-20
	Усього за курс		100
Формат і політика курсу	<p>У курсі «Теорія і методика викладання соціальної роботи» логічно об'єднані тематичні блоки, що включають лекції, практичні заняття, поточні тестування, контрольні модульні роботи, консультації, спрямовані на формування програмних результатів.</p> <p>Практичні заняття включають елементи опитування, письмового тестування, бесід та обговорення, виконання практичних завдань та завдань для самостійної роботи.</p> <p>Здобувач і викладач несуть спільну відповідальність для досягнення мети курсу, поважають один одного, неупереджено ставляться до думок і позицій інших щодо тих чи інших питань курсу.</p> <p>Викладач консультує здобувача щодо роз'яснення змісту і особливостей виконання практичних завдань, завдань для самостійної роботи, питань, які були недостатньо зрозумілі під час вивчення курсу.</p>		
Забезпечення виконання принципів академічної доброчесності	<p>У процесі роботи необхідно дотримуватися Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (http://luguniv.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/polojakademdobro2.pdf), відповідних принципів академічної доброчесності.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Письмові роботи, презентації мають бути авторськими, оригінальними. - Письмові роботи мають бути оформлені згідно встановлених правил, з урахуванням вимог до цитування, подання відповідних покликань. - Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. 		
Feedback курсу	Зворотній зв'язок здійснюється на основі чату, системи повідомлень на сторінці курсу на освітньому порталі ЛНУ імені Тараса Шевченка		